

Súd: Najvyšší súd
Spisová značka: 1Tdo/73/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2121011490
Dátum vydania rozhodnutia: 18. 01. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Patrik Príbelský
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:2121011490.1

Uznesenie

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Patrika Príbelského, PhD. a sudcov JUDr. Františka Moznera a JUDr. Emila Klemaniča na neverejnom zasadnutí konanom 18. januára 2023 v Bratislave v trestnej veci obvineného R. D. pre obzvlášť závažný zločin vraždy podľa § 145 ods. 1, ods. 2 písm. b), písm. c) Trestného zákona a iné, o dovolaní obvineného proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 5To/9/2022, z 24. februára 2022 takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného R. D. o d m i e t a.

odôvodnenie:

Rozsudkom Okresného súdu Trnava, sp. zn. 28Tk/4/2022, z 9. novembra 2021 bol obvinený R. D. uznaný za vinného zo spáchania obzvlášť závažného zločinu vraždy podľa § 145 ods. 1, ods. 2 písm. b), písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. c) a § 139 ods. 1 písm. c) Trestného zákona, ktorého sa dopustil na skutkovom základe, že

dňa 28.01.2021 v čase medzi 02.00 hod. až 05.00 hod. v Š., na ul. E. XXXX/XX, v byte č. XX nachádzajúcim sa na druhom poschodí, v ktorom býval so svojou manželkou R. D. a tromi deťmi, z neustálených príčin zaútočil na svoju manželku v úmysle ju usmrtiť a to tak, že ju tĺčikom na mäso a podomácky ručne vyrobeným predmetom z káblov opakovane udieral po celom tele z prednej aj zadnej časti, teda po tvári, krku, hrudníku, bruchu, chrbte a končatinách, následkom čoho utrpela zlomeninu sánky a alveolárneho výbežku medzi prvým a druhým zubom s vypadnutím prvého zubu, podliatiny, pomliaždeniny a tržné rany, zároveň jej elektrikárskymi kliešťami odcvikol posledný článok prsta na malíčku pravej ruky a tento zahodil do odpadkového koša, ktorý sa nachádzal pri kuchynskej linke, v dôsledku čoho došlo u R. D., bytom Š., ul. E. XXXX/XX, k zlyhaniu činnosti srdca v dôsledku tukovej embólie pri pomliaždení tela v oblasti trupu, horných a dolných končatín, ktoré pri útoku utrpela, pričom týmto konaním jej spôsobil poranenia smrteľné, nezlučiteľné so životom, ktorým dňa 28.01.2021 v ranných hodinách na mieste podľahla.

Za to bol R. D. uložený podľa § 145 ods. 2, § 38 ods. 2, ods. 3, § 36 písm. j) Trestného zákona trest odňatia slobody vo výmere 23 (dvadsaťtri) rokov; pričom podľa § 48 ods. 3 písm. b) bol zaradený na výkon trestu odňatia slobody do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom stráženia. Podľa § 76 ods. 1, § 77 ods. 1 písm. a), písm. b), písm. c) Trestného zákona v spojení s § 78 ods. 1 Trestného zákona súd obvinenému uložil ochranný dohľad v trvaní 3 (tri) roky.

Podľa § 60 ods. 1 písm. a) Trestného zákona súd obvinenému ďalej uložil trest prepadnutia veci a to:

- zväzok káblov obalených lepiacou páskou (stopa č. 14),
- tĺčik na mäso (stopa č. 17),
- tĺčik na mäso (stopa č. 32),
- cvikacie kliešte (stopa č. 33).

Podľa § 60 ods. 5 Trestného zákona sa vlastníkom prepadnutých vecí stal štát.

Podľa 287 ods. 1 Trestného poriadku uložil súd obvinenému zároveň povinnosť nahradiť poškodenému Š.R. C., nar. 19. apríla 1957 v S., trvalým pobytom E. XXXX/X, C., škodu vo výške 1.455,98 eur.

Podľa § 288 ods. 1 Trestného poriadku boli poškodení - maloletá F. D., nar. XX. M. XXXX, maloletá M. D.Á., H.. XX. Z. XXXX B. maloletý R. D., nar. X. A. XXXX, všetci trvalým pobytom E. XXXX/XB, Š., so svojimi uplatnenými nárokmi na náhradu škody odkazaní na civilný proces.

Krajský súd v Trnave ako odvolací súd rozhodujúci na podklade odvolania obvineného rozhodol uznesením, sp. zn. 5To/9/2022, z 24. februára 2022 tak, že ho podľa § 319 Trestného poriadku zamietol.

Obvinený R. D. podal prostredníctvom obhajkyne proti rozsudku odvolacieho súdu dovolanie, a to s poukazom na údajné naplnenie dôvodov dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku [zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu], § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku [bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby, alebo bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prejednávaný trestný čin nepripúšťa] a § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku [rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť].

V súvislosti s uplatnenými dovolacími dôvodmi obvinený namietal:

„Odsúdenému nebol umožnený telefonický kontakt s advokátom, napriek tomu, že bol v kolúznej väzbe, mal právo sa poradiť o spôsobe obhajoby s advokátom. Po vzatí odsúdeného do väzby mu bol zakázaný akýkoľvek kontakt, čo je pochopiteľné vzhľadom na druh väzby, avšak na opakované žiadosti odsúdeného mu bol umožnený kontakt a telefonát s rodinou, nie však s advokátom.

Odsúdený už v odvolaní a v doplneniach k odvolaniu uvádzal okolnosti, ku ktorým došlo zo strany odsúdeného k vyhláseniu o vine zo strany odsúdeného. Odvolací súd sa však s uvedeným nijako nevysporiadal, preto žiadame dovolací súd, aby sa s týmto porušením zákona a práva na obhajobu dostatočne vysporiadal a konštatoval nezákonnosť prvostupňového aj odvolacieho rozhodnutia. Následne sa svoje vyhlásenie odsúdený pokúšal zvrátiť v odvolacom konaní, no nie s tým zámerom, že by chcel vyhlásiť, že je nevinný a tvrdil by, že žiaden skutok nespáchal, naopak dodnes vyhlasuje, že je vinný, že zbil svoju manželku takým spôsobom, že zraneniam podľahla, avšak so značným časovým odstupom, kedy bola ešte schopná komunikovať, urobiť najmladšiemu dieťaťu mlieko v noci a podobné činnosti, za ktorých nič nenasvedčovalo, že by zranenia, ktoré odsúdený spôsobil manželke mali mať taký tragický následok. Aj v závere znaleckého posudku sa uvádza, že poškodená utrpela zranenia a jej smrť bola spôsobená tukovou embóliou a nie konkrétnym zranením, ktoré bolo nezlučiteľné so životom. Odsúdený mal k dispozícii nástroje, ktoré sú uvedené v znaleckom posudku, mohol čin spôsobiť rovnako kuchynským nožom a neprestať s údermi, no relevantné k veci je, že síce spáchal hrozný skutok, nie s úmyslom zavraždiť alebo usmrtiť manželku. Vo vzťahu k použitému nástroju - tĺčiku na mäso, hoci sme si vedomí, že skutok samotný už nie je predmetom dovolacieho konania, máme potrebu upriamiť pozornosť na to, že nejde o „typickú vražednú zbraň“, ktorou možno spôsobiť zranenia 100 % nezlučiteľné so životom, alebo z ktorej povahy možno vyvodiť jednoznačný zámer a úmysel odsúdeného usmrtiť svoju manželku. Zdôrazňujeme, že nezľahčujeme skutok samotný, len ním neboli naplnené znaky skutkovej podstaty trestného činu vraždy, za ktorý bol odsúdený.

Odsúdený nebol dostatočne poučený, že v prípade, ak vyhlási, že je vinný zo skutku, automaticky sa bude posudzovať skutok podľa tej právnej kvalifikácie, ako bol uvedený v obžalobe a že tento súd nemôže modifikovať. Mal za to, že sa priznáva ku skutku, ktorým zbil svoju manželku a nie, že ju mal úmyselne zavraždiť. Manželka odsúdeného sa podľa odsúdeného sama dopustila v minulosti o samovraždu a práve odsúdený jej mal v tom zabrániť.

Odsúdený žiadal a prostredníctvom svojho obhajcu navrhoval v konaní vypočuť najstaršiu dcéru, ktorá má ku skutku ako aj k osobnosti matky, ale najmä odsúdeného veľa čo povedať. Je vo veku, kedy vníma a vlastným uvažovaním zhodnotí skutočnosť, ktoré vie aj následne interpretovať a vzhľadom na pobyt odsúdeného v tom čase vo väzbe a následne vo výkone trestu odňatia slobody pomerne objektívne. Navyše všetci zainteresovaní (odsúdený aj dcéra F.) sú si vedomí, že ani jej výpoveďou by odsúdený neobišiel beztrestne, keďže obaja vedia, že spáchal trestný čin, avšak nie ten, ktorý mu kladú za vinu, keďže nenapadol svoju manželku a matku maloletých detí s úmyslom ju usmrtiť, len ju v návale agresivity udieral, avšak dokázal tento výbuch kontrolovať do tej miery, že manželka následne ešte komunikovala s dcérou aj s ním, v kuchyni pripravila mlieko pre najmladšie dieťa a išla si ľahnúť spať. Je zrejmé,

že tieto ničím nepodložené tvrdenia odsúdeného nemôžu súd presvedčiť do tej miery, aby uložil trest nižší, ako bol reálne uložený, práve preto bola v rámci obhajoby navrhovaná výpoveď dcéry F., ktorá mohla a môže uvedené skutočnosti dosvedčiť, resp. porozprávať vlastnými slovami, čo videla a v akom stave sa nachádzala jej matka. Odsúdený nemal v záujme možných psychických následkov na deti tieto podrobovať vypočúvaniu, no sama F. prišla dobrovoľne za odsúdeným na návštevu, píše mu listy a uviedla advokátovi, že by chcela vypovedať, čo by neurobila, keby bola výrazne poznačená uvedenými okolnosťami. Tým opätovne nechceme situáciu zľahčovať ani bagatelizovať skutok odsúdeného, ale objektívne vyhodnotiť postoj dcéry odsúdeného ako potencionalnej svedkyne. Rozumieme argumentu, že orgány činné v trestnom konaní a následne súd ju nechceli znovu traumatizovať, ale mohli aspoň osloviť zástupcu poškodených detí, resp. ju osobne, či dobrovoľne chce vypovedať a zvážiť, resp. vyhodnotiť jej odpoveď napr. aj za asistencie psychológa a bez prítomnosti odsúdeného. Ak aj súd vyhodnotil, že už vzhľadom na vyhlásenie odsúdeného vine nebude preskúmať skutok, ani svedkyňa sa nemusela vyjadrovať ku skutku samotnému, ale aspoň k bezprostredným následkom skutku na matku a k osobe odsúdeného, pretože to má vplyv na výšku uloženého trestu.

Tým, že ani prvostupňový ani odvolací súd neumožnili nijakým spôsobom vypovedať navrhovanej svedkyňi F. D., ktorá sama oznámila obhajcovi odsúdeného, že vypovedať chce a bude, zásadným spôsobom bolo porušené právo odsúdeného na obhajobu. Súčasťou obhajoby totiž nie je len právo uvádzať tvrdenia na obranu odsúdeného, v tom čase obžalovaného, ale tieto tvrdenia aj preukázať, pričom toto je jediný spôsob, ako to mohlo byť vykonané, keďže iní svedkovia skutku neboli, susedia nepočuli nič závažné, ani výkriky ani buchoty až na buchot nad ránom, čo bolo spôsobené pádom manželky odsúdeného z postele, na čo prudko zoskočil z postele aj odsúdený (to boli dve výrazné buchnutia, ktoré mohli počuť susedia, bývajúci pod odsúdeným). Imanentnou súčasťou práva na obhajobu je aj uvádzať také skutočnosti o osobe odsúdeného (obžalovaného), ktoré aspoň jeho trest zmiernia, resp. sú spôsobilé a relevantné k posúdeniu výšky trestu. Ani vyhlásením o vine zo strany odsúdeného nemôže dôjsť k absolútnemu popretiu práva na obhajobu a práva na spravodlivý proces. Odsúdený si je vedomý, že za všetko nesie vinu, ale otázky výmery trestu bez jediného dôkazu zo strany obhajoby možno považovať za nezákonne uložený trest bez vykonaného rovnocenného dokazovania v neprospech a v prospech odsúdeného. Súd odmietol vykonať dôkaz výsluch svedka bez poskytnutia úvahy, prečo vykonanie nebolo potrebné iba s poukazom na traumatizáciu dcéry odsúdeného, ktorá sa javí ako nedostatočný dôvod, keďže ako už bolo uvedené, sama svoju výpoveď ponúkla. Imanentným znakom trestného procesu je, aby boli náležite objasnené skutočnosti, ktoré obžalovaného zbavujú viny, alebo jeho vinu zmierňujú, rovnako ako skutkové objasňovanie vecí, jeho správne právne posúdenie a ochrana jeho práv v priebehu celého trestného konania, a to vo všetkých otázkach tak, aby žiadnej osobe nebol pripočítaný čin, ktorý nespáchala, alebo ktorého spáchanie jej nebolo a ani nemohlo byť preukázané a aby nikto nebol potrestaný prísnejšie, ako zodpovedá jeho vine (rozsudok NS SR, sp. zn. 4Tdo/57/2016).

Zo strany súdu tak v išlo v podstate o inkvizitný proces za účelom dosiahnutia priznania odsúdeného bez následného zohľadnenia tohto priznania na výšku trestu. Nepopierame, že je na vôli súdu, nakoľko prejavene priznanie a ľútosť premietne do výšky trestu či už formou poľahčujúcej okolnosti alebo mimoriadnym znížením trestu, no je legálnym očakávaním každého (aj obžalovaného a dnes odsúdeného), že v prípade vyhlásenia o vine mu bude uložený nižší trest v porovnaní s trestom, ktorý by bol uložený po zdĺhavom a náročnom dokazovaní. V tomto prípade sa domnievame, že bol trest uložený ešte vyšší, ako by tomu bolo po vykonanom dokazovaní v konaní, nakoľko by bola vypočítaná dcéra a zo znaleckých posudkov, ktoré by sa dôkladne posudzovali a z výpovede znalcov by súd mohol dospieť k rovnakému ak nie k miernejšiemu záveru o výške trestu.

Vyhlásenie o vine zo strany odsúdeného bolo urobené pod emočným nátlakom, bez predchádzajúcej porady s advokátom, nakoľko vyhlásenie viny a s tým spojenými následkami nebolo predmetom porád s advokátom. Domnievame sa, že odsúdený mal mať nárok na podrobnejšie vysvetlenie následkov vyhlásenia vzhľadom na trestnú sadzbu, ktorá mu podľa obžaloby hrozila. Je predsa rozdiel, či po vyhlásení o vine bude trest zmiernený o pár rokov, ako tomu mohlo byť v tomto prípade alebo o pár mesiacov, ako je tomu pri prečinoch. Minimálne mal byť odsúdený zo strany súdu oboznámený s výškou trestu (aspoň rozptátim), ktorý prichádza pre neho do úvahy, ak vyhlási vinu. Je jasné, že vyhlásením o vine sa dokazovanie končí len v otázke skutku, no v otázke trestu sa ďalej dokazovanie vykonáva. V tomto prípade nebolo okrem navrhutej svedeckej výpovede dcéry žiadne relevantné dokazovanie a súd nepripustil ani tento dôkaz. Súd môže samozrejme návrhy na vykonanie dôkazov zamietnuť, ale iba vtedy, ak má dostatok dôkazov, ktoré ukazujú, že dôkazy navrhované obvineným nemôžu privodiť zmenu dôkazného stavu. (rozhodnutie NS SR, sp. zn. 6Tdo/16/2008). Uvedené namietame tak z hľadiska prvostupňového konania a rozsudku ako aj odvolacieho konania a napadnutého uznesenia. Z hľadiska

zachovania práv obhajoby, čomu zodpovedá aj dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku je podstatné, či sa odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia s návrhom, resp. dôkaznou situáciou vo vzťahu k návrhom dotknutej okolnosti vysporiadal (R 43/2018). Dopĺňame, že ak súd v odôvodnení rozhodnutia reaguje iba na dôkazy usvedčujúce, ale nie aj na vyvíňujúce, takýto proces nespĺňa náležitosti spravodlivého súdneho konania (rozsudok, sp zn. 4Tdo/57/2016).

Takéto konanie súdu možno hodnotiť ako porušenie práva odsúdeného na dostatočnú jasnosť dôvodov, na ktorých je rozhodnutie súdu založené. Len tak môže odsúdený účelne uplatňovať existujúce opravné prostriedky. Porušenie tohto práva je zásadným porušením práva na obhajobu, ktoré predstavuje dovolací dôvod uvedený v ustanovení § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku (rozhodnutie NS SR, sp. zn. 3Tdo/64/2011). Vyššie uvedené požiadavky na právnu argumentáciu potvrdzuje aj Ústavný súd SR v jednom z nálezov, kde uviedol: „ústavný súd skúmal, či najvyšší súd sťažovateľovi ozrejmil svoje myšlienkové pochody, spôsob hodnotenia dôkazov, skutkové zistenia a vyvodené práve závery takým spôsobom, aby výsledok rozhodovacej činnosti bol jasný, zrozumiteľný a dostatočne odôvodnený a aby sťažovateľ nemusel hľadať odpoveď na nastolenú problematiku v rovine dohadov, aby sa s prijatými závermi bolo možné stotožniť ako s logickým záverom procesu poznania nielen právnych záverov, ale aj záverov skutkových, z ktorých právne závery vychádzajú“. (III. ÚS 311/07). Možno konštatovať, že ak odôvodnenie súdneho rozhodnutia neobsahuje úvahy (myšlienkové kroky, premisy), ktoré by dôkladne zdôvodňovali, prečo je zistený skutkový stav tým prípadom, v ktorom možno konštatovať vinu odsúdeného, ale adresát súdneho rozhodnutia aj verejnosť musia hľadať odpoveď na právny problém „v rovine dohadov“, že došlo k porušeniu práva na obhajobu.

Porušenia práva na obhajobu ako bolo uvedené vyššie zo strany súdov svojou povahou a závažnosťou zodpovedajú porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čomu napokon zodpovedá i samotná povaha dovolania ako mimoriadneho (nie ďalšieho riadneho) opravného prostriedku" [§ 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku].

„Podstatu skutku tvorí konanie odsúdeného s následkom tohto konania, ktorý je relevantný z pohľadu trestného práva hmotného. Popis skutku uvedený v skutkovej vete musí byť uvedený tak, aby jednotlivé časti zodpovedali znakom skutkovej podstaty trestného činu, za ktorý bol obžalovaný uznaný za vinného. O takýto prípad však nejde, pokiaľ uvedená skutková veta neobsahuje úplný popis skutočností rozhodných pre naplnenie všetkých znakov skutkovej podstaty trestného činu. Právna veta teda musí mať v popise skutku odraz. Je nevyhnutné, aby skutková veta obsahovala všetky znaky základnej ako aj kvalifikovanej skutkovej podstaty. Skutková veta (popis skutku) musí bezpodmienečne obsahovať úplný popis skutočností rozhodných pre naplnenie všetkých znakov skutkovej podstaty (viď nález ÚS SR, sp. zn. III. ÚS 509/2015). Uvedené nebolo splnené vo vzťahu k úmyslu odsúdeného usmrtiť manželku.

Sme si vedomí, že ku skutku ako takému sa po vyhlásení o vine zo strany odsúdeného už nevykonávalo dokazovanie, avšak v súlade so zásadou práva na spravodlivý proces, ani toto vyhlásenie nemôže byť odsúdenému na ujmu a skutková veta musí byť formulovaná tak, aby z nej vyplývali základné znaky skutkovej podstaty trestného činu, pod ktorý obžaloba skutok subsumovala. V tomto prípade to učinené nebolo. Z ničoho nevyplýval úmysel odsúdeného zabiť svoju manželku, nevyplývalo to ani z použitého prostriedku na spáchanie trestného činu ani z povahy či osoby odsúdeného, vo vzťahu ku ktorej, ako sme vyššie uvádzali, nebol pripustený jediný dôkaz v jeho prospech. Ani znalecký posudok neuvádzal konkrétne zranenie, ktoré malo spôsobiť smrť, ani nebolo v znaleckom posudku vysvetlené či inak náležite objasnené, či mohla tuková embólia existovať skôr, nakoľko syndróm tukovej embólie zapríčiňuje smrť pacienta zvyčajne do 1-12 hodín po vyvolávajúcej príčine, a teda nie bezprostredne, čo by s určitosťou znamenalo, že odsúdený nespáchal trestný čin vraždy, ale iný trestný čin s následkom úmrtia napadnutej osoby. S tým súvisí aj tvrdenie odsúdeného, že jeho manželka ešte žila, komunikovali spolu, vykonávala nejaké činnosti a až následne sa sťažovala, že sa jej zle dýcha. Keďže sme si vedomí, že dovolací súd nemôže meniť právnu kvalifikáciu, nebudeme tu podsúvať iné podobné trestné činy, ktorých následkom je spôsobenie smrti, no máme za to, že ustálenie skutku tak ako je popísaný v rozhodnutiach konajúcich súdoch a jeho právna kvalifikácia ako obzvlášť závažný trestný čin vraždy, je v rozpore so zákonom a dôsledkom nesprávneho právneho posúdenia zisteného skutku (bez ohradu na vyhlásenie o vine, nakoľko ide o samostatný dôvod dovolania, nezávislý na predchádzajúcom vyhlásení o vine odsúdeného). Mohli by sme dospieť až k absurdnému záveru, že je možné urobiť vyhlásenie o vine, ktoré za každých okolností súd prijme bez ohľadu na správnosť právneho posúdenia zisteného skutku.

Je zrejmé, že odsúdený sa v skratovom konaní pokúšal predostrieť súdu teórie o iných osobách, ktoré zapríčinili stav jeho manželky, no s odstupom času si uvedomil, že zranenia manželke spôsobil on sám a musí za to niesť zodpovednosť, no nie vo vyššej miere ako ju Trestný zákon pripisuje konkrétnemu skutku. Máme teda za to, že súdy sa nijako nevysporiadali s pochybnosťami ohľadom právnej kvalifikácie

skutku vo vzťahu, a to či už pred alebo po vyhlásení odsúdeného o vine, nakoľko to je úloha súdu ako orgánu dozerajúceho na spravodlivý súdny proces tak, aby odsúdený nebol potrestaný za niečo, čo nespravil, alebo nebol odsúdený neprimerane prísne. Súdu z rozhodovacej činnosti musí byť známe, že z konania odsúdeného vzhľadom na použitý prostriedok alebo prostriedky nemožno jednoznačne vyvodit' úmysel spáchať obzvlášť závažný zločin vraždy, ale jeho úmysel bol zameraný inde, pričom došlo až k smrti jeho manželky, ktorú ale nechcel spôsobiť a nebol si vedomý, že nastane, alebo môže nastať smrť, čo má logicky za následok inú právnu kvalifikáciu skutku a s tým spojený iný trest, a tým aj porušenie ustanovení Trestného zákona a poriadku. Skutkovo zistenia ustálené súdom nevykazujú všetky zákonom určené znaky príslušnej skutkovej podstaty trestného činu. Toto vyjadrenie všetkých skutkových okolností musí zodpovedať zákonnému vymedzeniu príslušného znaku v zmysle právne relevantného obsahu, ustáleného zákonom zodpovedajúcim spôsobom pri vykonaní a hodnotení dôkazov. Pokiaľ tomu tak nie je, musí aj dovolací súd, tiež so zreteľom na právo obvineného na spravodlivý proces, mimo ktorého nestojí ani dovolacie konanie, túto „neprávosť“ napraviť.

Vzhľadom na okolnosti uznania viny a následne aj odôvodnenie rozsudku, z ktorých absolútne nevyplýva úmysel odsúdeného usmrtiť svoju manželku ako základný znak skutkovej podstaty trestného činu vraždy, buď nemal súd ani vyhlásenie o vine odsúdeného prijať alebo prihliadnuť na túto špecifickú okolnosť v zmysle zásady, in dubio mitius (v pochybnostiach miernejšie). Z uvedeného dôvodu sa trest uložený odsúdenému javí ako nezákonný. Ústavný súd ČR v rozhodnutí, sp. zn. III. ÚS 3579/17, konštatoval, že pokiaľ je v trestnom konaní na základe vykonaného dokazovania možné dospieť k niekoľkým približne rovnako pravdepodobným skutkovým verziam, ako tomu je aj v tomto prípade, súd sa prikloní k verzii, ktorá je pre obvineného nepriaznivá, porušuje súd princíp rozhodovania in dubio pro reo, a tým i prezumpciu neviny.

Odsúdený už v odvolaní namietal nezohľadnenie ním prejavenej ľútosti nad skutkom v rozhodnutí prvostupňového súdu ani jeho priznanie ako poľahčujúcu okolnosť odôvodňujúcu zníženie trestu, pričom v podrobnostiach poukazujem a odkazujem na odvolanie obhajcu a odsúdeného. To, že sa súdu javila ľútosť odsúdeného ako nedostatočná, môže súvisieť s typom osobnosti odsúdeného v zmysle psychologického skúmania nie s nedostatkom ľútosti v konkrétnom prípade. Neschopnosť alebo sploštenosť vyšších citov môže byť prejavená aj slabšou emočnou schopnosťou vyjadriť ľútosť presvedčivejšie pre súd, čo by mal súd zohľadniť. Navyše odsúdený nebol konfrontovaný realitou a následkom, ktorý spôsobil priamo pred súdom v podobe prítomnosti poškodeného (v tomto prípade len svojich detí ako poškodených), kedy sa ľútosť v priamej konfrontácii s realitou ani nedá zabrániť. Súdy tak nesprávne aplikovali ustanovenia týkajúce sa poľahčujúcich okolností a mimoriadneho zníženia trestu ako aj samotného trestného činu, čím porušili ustanovenia Trestného zákona a poriadku" [§ 371 ods. 1 písm. h), písm. i) Trestného poriadku].

Navrhol preto, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd, po preskúmaní dovolacích dôvodov tak rozhodol, že uznesením Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 5To/9/2022, z 24. februára 2022 a konaním, ktoré mu predchádzalo, bol porušený zákon v príslušných ustanoveniach, o ktoré sa dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. h) a písm. i) Trestného poriadku opierajú, a to v neprospech odsúdeného. Potom na základe toho, aby sa zrušilo napadnuté uznesenie, čo platí rovnako aj o rozsudku Okresného súdu Trnava, sp. zn. 28Tk/4/2021, z 9. novembra 2021 a zároveň, aby sa zrušili aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, aj vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad. Nakoniec, aby dovolací súd vyslovil, že sa Okresnému súdu Trnava prikazuje, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

K dovolaniu sa využijúc svoje právo podľa § 376 Trestného poriadku vyjadrila prokurátorka, a síce v podstate takto:

„Predmetné dovolanie považujem za nedôvodné, preto ho navrhujem v zmysle ust. § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietnuť“.

„Prvostupňový súd nepochybil, keď nevykonal obžalovaným navrhovaný dôkaz - výsluch jeho dcéry F. D.. Vo vzťahu k rozhodnutiu o treste by vykonanie takéhoto dôkazu neprinieslo žiadne dôležité skutočnosti, ktoré by mohli ovplyvniť samotné rozhodnutie o treste. Na rozhodnutie o treste vykonal prvostupňový súd rozsiahle dokazovanie, ktoré bolo zamerané na preskúmanie osobnosti obžalovaného, prípadných motívov alebo pohnútok jeho konania a možností jeho resocializácie. Tieto zistenia boli premietnuté do záverov, ktoré sa týkajú naplnenia jednotlivých účelov trestu tak, ako ich sleduje ustanovenia § 34 ods. 1 Trestného zákona. Z rovnakého dôvodu odmietol aj dovolací súd doplniť dokazovanie, ktoré požiadal obžalovaný v odvolacom konaní.

Obžalovaný pomerne rozsiahlo napádal aj nesprávnosť rozhodnutia o výške uloženého trestu odňatia slobody vo výmere 23 rokov, respektíve, že prvostupňový súd nesprávne, nedostatočne zohľadnil

jeho vyhlásenie o vine. Pri rozhodovaní o tejto odvolacej námietke, vychádzal krajský súd jednak zo stanoviska trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. Tpj 55/2016, z 27. júna 2017, na zjednotenie v otázke možnosti/nemožnosti priznania poľahčujúcich okolností podľa § 36 písm. n) a písm. l) Trestného zákona v prípade prijatia vyhlásenia obžalovaného o uznaní viny podľa § 257 ods. 1 písm. b) alebo písm. c) Trestného poriadku, ako aj z vyjadrení obžalovaného v prvostupňovom, ako i odvolacom konaní.

Podľa stanoviska citovaného v predchádzajúcom odseku, súd po podaní obžaloby rozhoduje spor medzi obžalobou a obhajobou podľa pravidiel kontradiktórneho procesu - objasňovanie (v zmysle zistenia skutkového stavu veci) je doménou orgánov činných v trestnom konaní podľa § 2 ods. 10 Trestného poriadku. Preto samotné priznanie obžalovaného nemôže byť poľahčujúcou okolnosťou podľa § 36 písm. n) Trestného zákona. Poľahčujúca okolnosť podľa § 36 písm. l) Trestného zákona predpokladá okrem priznania sa páchatel'a aj úprimné oľutovanie trestného činu. Či k takému oľutovaniu došlo, je potrebné posúdiť podľa konkrétnych okolností prípadu, vrátane procesných prejavov páchatel'a (procesné ako obžalovaného) po prijatí vyhlásenia o uznaní viny podľa § 257 ods. 1 písm. b), písm. c) Trestného poriadku. Ak možno páchatel'ovi trestného činu pri uzavretí a schválení dohody o vine a treste mimoriadne znížiť trest podľa § 39 ods. 2 písm. d), ods. 4 Trestného zákona, teda v situácii vopred dohodnutého trestu, možno (teda nie obligatórne), naposledy označené ustanovenie per analogiam a pri použití argumentu a minori ad maius (od menšieho k väčšiemu) použiť aj v prípade uznania viny podľa § 257 ods. 1 písm. b), písm. c) Trestného poriadku (po prijatí takého vyhlásenia súdom), keďže páchatel' (procesne ako obžalovaný) neodvolateľne prijal všetky právne účinky uznania viny (dokonca) bez toho, aby bolo akýmkoľvek spôsobmi predznamenané rozhodnutie súdu o druhu a výške uloženého trestu.

Aplikujúc uvedené stanovisko na preskúmaný prípad, je potrebné dať za pravdu prvostupňovému súdu, že obžalovaný urobil na hlavnom pojednávaní vyhlásenie o vine, ktoré po splnení ďalších zákonných podmienok bolo zo strany súdu prijaté a rozhodnuté, že sa dokazovanie v otázke viny nevykoná. Z ďalšieho správania sa obžalovaného v prvostupňovom konaní, ktoré nasledovalo po vykonaní hlavného pojednávania dňa 9. septembra 2021, až do skončenia odvolacieho konania, však nijakým spôsobom nemožno dôjsť k záveru, že by obžalovaný spáchanie trestnej činnosti v tom rozsahu a s tými následkami, ktoré sú obsiahnuté vo výroku o vine, úprimne oľutoval. Úprimne oľutovanie spáchaného skutku, chápe odvolací súd ako jasný a zrozumiteľný prejav obžalovaného, ktorý pramení z jeho vnútorného presvedčenia o nesprávnosti a spoločenskej škodlivosti jeho protiprávneho konania a ktorý zároveň nie je motivovaný inými cieľmi. Odvolací súd v plnom rozsahu súhlasí s názorom prvostupňového súdu, ani odvolací súd nemal preukázané, že by obžalovaný úprimne oľutoval spáchanie trestného činu, z ktorého bol uznaný za vinného. Samotné vyhlásenie o vine obžalovaného, nepostačuje na priznanie tejto poľahčujúcej okolnosti. Správnym spôsobom sa prvostupňový súd vysporiadal aj s možnosťou postupovať pri rozhodovaní o výške trestu analogicky podľa ustanovení § 39 ods. 2 písm. d), ods. 4 Trestného zákona. V ods. 15 a 16 odôvodnenia napadnutého rozsudku prvostupňový súd jasne a zrozumiteľne vysvetlil úvahy, ktorými sa riadil pri svojom rozhodnutí nepoužiť citované ustanovenie Trestného zákona, ktoré umožňuje mimoriadne znížiť trest odňatia slobody pod dolnú hranicu trestnej sadzby. Prvostupňový súd s týmito úvahami, ako aj so záverom, ku ktorému tieto viedli, v plnom rozsahu súhlasí a v podrobnostiach naň poukazuje. Postoj obžalovaného sa v tomto smere nezmenil ani v priebehu odvolacieho konania. Podľa stanoviska citovaného, je použitie ustanovení Trestného zákona o mimoriadnom znížení trestu odňatia slobody pod dolnú hranicu trestnej sadzby, v rovine možností, ktorá je súdu daná, ktorej výber vždy závisí od konkrétnych okolností prípadu a nie je automaticky naviazaná na prijatie vyhlásenia obžalovaného o vine. Preto rozhodnutie prvostupňového súdu neuložiť trest mimoriadne znížený, nie je v rozpore ani so zákonom, ani s ustálenou judikatúrou a v tomto prípade je to zároveň i rozhodnutie vecne správne.

Výška uloženého trestu odňatia slobody primeraným spôsobom vyjadruje potrebu ochrany spoločnosti pred obžalovaným ako páchatel'om najzávažnejšej trestnej činnosti, pred obžalovaným ako osobou, ktorá sa snaží zľahčovať následky svojho konania a ktorá si nebezpečnosť svojho konania v plnom rozsahu neuvedomuje. Trestom odňatia slobody v hornej polovici trestnej sadzby, je možné dosiahnuť najmä ochranu spoločnosti pred obžalovaným tým, že mu zabráni po dlhšiu dobu trvania výkonu trestu odňatia slobody v páchaní trestnej činnosti. Trest uložený v takejto výške má zároveň ambície odradiť iných od páchania takto závažnej, násilnej trestnej činnosti. V neposlednom rade predstavuje trest i morálne odsúdenie páchatel'a spoločnosťou.

Krajský súd v Trnave sa teda podrobne vyjadril k jednotlivým námietkam obžalovaného uvedených v odvolaní, ktoré sú totožné s námietkami uvedenými aj t. č. v podanom dovolaní obhajkyne.

Pretože krajský súd nezistil žiadne také skutočnosti, ktoré by odôvodňovali zrušenie, resp. zmenu napadnutého rozsudku, odvolanie obžalovaného v zmysle § 319 Trestného poriadku ako nedôvodné zamietol.

Rozhodnutia oboch súdov, teda prvostupňového i odvolacieho súdu považujem za správne, vydané v súlade so zákonom.

Vychádzajúc z obžaloby Krajskej prokuratúry v Trnave a samotného rozsudku Okresného súdu Trnava, poukazujúc pritom na príslušné zákonné ustanovenia Trestného zákona a Trestného poriadku mám jednoznačne za to, že jednak prvostupňový súd ako i súd odvolací rozhodli zákonne, na podklade dostatočne zisteného skutkového stavu pri aplikácii príslušných ustanovení Trestného zákona. Trestná činnosť bola odsúdenému jednoznačne a nepochybne preukázaná dôkazmi, ktoré boli zabezpečené v priebehu prípravného konania a v konaní pred súdom, pričom dokazovanie bolo vykonané v súlade so zákonom.

Vzhľadom na skutočnosť, že v dovolaní obhajkyňa odsúdeného JUDr. Mária Staríčková uvádza totožné skutočnosti ako v odôvodnení odvolania z 8. decembra 2021, je potrebné uviesť, že týmito sa vo svojom rozhodnutí už podrobne vysporiadal odvolací súd".

Prokurátorka dovolanie obvineného R. D. považovala za nedôvodné z dôvodu, že nie sú splnené zákonné podmienky, preto ho navrhla v zmysle ust. § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietnuť.

+ + +

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní obvineného skúmal procesné podmienky pre jeho podanie a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Trestného poriadku a § 566 ods. 3 Trestného poriadku], v časti osobou oprávnenou na jeho podanie [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na príslušnom súde (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), že spĺňa obligatórne obsahové náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku) a tiež, že obvinený pred jeho podaním využil svoje právo podať riadny opravný prostriedok, o ktorom bolo rozhodnuté (§ 372 ods. 1 Trestného poriadku). Najvyšší súd po splnení vyššie vymedzenej formálnej prieskumnej povinnosti zistil, že dovolanie obvineného je treba odmietnuť ako nedôvodné podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku, nakoľko je zjavné, že nie sú splnené obvineným uvádzané dôvody dovolania podľa § 371 a nasl. Trestného poriadku.

Najvyšší súd poznamenáva, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Nielen z označenia tohto opravného prostriedku ako mimoriadneho, ale predovšetkým zo samotnej úpravy dovolania v Trestnom poriadku je zjavné, že dovolanie nie je určené k náprave akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších, mimoriadnych, procesných a hmotnoprávných chýb. Tie sú ako dovolacie dôvody taxatívne uvedené v ustanovení § 371 ods. 1 Trestného poriadku, pričom v porovnaní s dôvodmi zakotvenými v Trestnom poriadku pre zrušenie rozsudku v odvolacom konaní sú koncipované podstatne užšie.

Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená. Predstavuje tak výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Preto sú možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, striktne obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inštancia a dovolanie nebolo chápané len ako „ďalšie odvolanie“.

Čo sa týka viazanosti odvolacieho súdu dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené v zmysle § 385 ods. 1 Trestného poriadku k tomu treba poznamenať, že táto sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku. Zjednodušene povedané, podstatné sú vecné argumenty uplatnené dovolateľom a nie ich subsumpcia (podradenie) pod konkrétne ustanovenia § 371 Trestného poriadku.

Z toho vyplýva, že v prípade, ak chybám vytýkaným v dovolaní v zmysle § 374 ods. 1 Trestného poriadku nezodpovedá dovolateľom označený dôvod dovolania podľa § 371 Trestného poriadku a ani iný dôvod dovolania uvedený v tomto ustanovení, dovolací súd dovolanie odmietne podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku, alebo zamietne podľa § 392 ods. 1 Trestného poriadku bez toho, aby zisťoval

inú chybu napadnutého rozhodnutia alebo konania, ktorá by zodpovedala právnomu dôvodu dovolania označenému dovolateľom v zmysle § 374 ods. 2 Trestného poriadku.

Ak ale dovolací súd zistí chybu rozhodnutia alebo konania, vecne špecifikovanú dovolateľom podľa § 374 ods. 1 Trestného poriadku, ktorej pri jej správnej právnej (procesnej) kvalifikácii zodpovedá iný právne uplatniteľný dôvod dovolania, než ktorý dovolateľ uviedol v dovolaní v zmysle § 374 ods. 2 Trestného poriadku, dovolací súd dovolaniu vyhovie postupom podľa § 386 a nasledujúcich ustanovení Trestného poriadku a zistenú chybu vo výroku svojho rozsudku podradí pod dovolací dôvod zodpovedajúci zákonu (viď k tomu bližšie uznesenie najvyššieho súdu, sp. zn. 2Tdo/30/2011, zo 16. augusta 2011, publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 120/2012).

Najvyšší súd pre prehľadnosť úvodom stručne zrekapituluje procesný dej predchádzajúci podaniu dovolania.

Obvinený R. D. na hlavnom pojednávaní konanom 9. septembra 2019 urobil vyhlásenie o vine podľa § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku.

Okresný súd Trnava podľa § 257 ods. 7 Trestného poriadku toto vyhlásenie prijal a následne rozsudkom, sp. zn. 28Tk/4/2021, z 9. novembra 2021 uznal obvineného za vinného zo spáchania obzvlášť závažného zločinu vraždy podľa § 145 ods. 1, ods. 2 písm. b), písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. c) a § 139 ods. 1 písm. c) Trestného zákona.

Obvinený následne podal voči uvedenému rozsudku odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Trnave tak, že ho podľa § 319 Trestného poriadku zamietol, pričom preskúmal len výrok treste.

K dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku:

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Najvyšší súd musí v prvom rade poukázať na špecifikum danej veci spočívajúce v tom, že pred vyhlásením rozsudku súdu prvého stupňa urobil obvinený podľa § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku vyhlásenie o vine, ktoré okresný súd prijal. Z uvedeného dôvodu je potom v takomto prípade možnosť uplatnenia dovolacích dôvodov značne zúžená.

Keďže obvinený uplatnil dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku tak vo vzťahu k výroku o vine ako i k výroku o treste, vyjadří sa najvyšší súd najprv všeobecne k uvedenému dovolaciemu dôvodu a následne parciálne posúdi možné naplnenie tohto dovolacieho dôvodu jednak vo vzťahu k výroku o vine a jednak vo vzťahu k výroku o treste.

Jednou zo základných zásad trestného konania je aj zásada práva na obhajobu, vyjadrená v ustanovení § 2 ods. 9 Trestného poriadku. Právo na obhajobu je zakotvené v čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, v čl. 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd a tiež v čl. 6 ods. 3 písm. b), písm. c), písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Právo na obhajobu patrí k základným atribútom spravodlivého procesu, keďže zabezpečuje aj rovnosť zbraní medzi obvineným na jednej strane a prokurátorom na druhej strane. Zmyslom tohto práva je zaručiť ochranu zákonných záujmov a práv osoby, proti ktorej sa konanie vedie, pretože bezchybné rešpektovanie práva na obhajobu je dôležitým predpokladom vydania zákonného a spravodlivého rozhodnutia.

Zásada práva na obhajobu vyjadruje požiadavku, aby v trestnom procese bola zaručená ochrana práv a záujmov osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, a je teda nevyhnutým prostriedkom úspešného výkonu súdnictva smerom k ochrane základných práv a slobôd. Jej legislatívne vyjadrenie a reálne zabezpečenie svedčí v podstate nielen o stupni demokracie v trestnom procese daného štátu, ale vo svojej podstate jej realizácia v čo najširšom meradle je nielen v záujme osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, ale v záujme celej spoločnosti, pretože toto právo neplynie len z ochrany práv jednotlivca, ale aj zo záujmu štátu na zistenie pravdy. Podľa názoru dovolacieho súdu právo na obhajobu sa zaručuje ako základné právo fyzickej osoby, ktoré podlieha všetkým pravidlám, ktoré sa uznávajú pri ochrane

základných práv a slobôd, a možno ho vnímať aj ako prostriedok nastoľujúci spravodlivú rovnováhu medzi verejnými záujmami, ktoré sú predmetom ústavnej ochrany.

Vyššie podrobne opisovaná zásada obsahuje tri relatívne samostatné práva obvineného:

- právo obhajovať sa osobne, alebo
- právo obhajovať sa za pomoci obhajcu podľa vlastného výberu, alebo
- právo na bezplatnú pomoc obhajcu, ako obvinený nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu a vyžadujú to záujmy spravodlivosti.

Konštantná judikatúra právo na obhajobu v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku chápe ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Platný Trestný poriadok obsahuje celý rad ustanovení, ktoré upravujú jednotlivé čiastkové práva obvineného, charakteristické pre príslušné štádium trestného konania. Prípadné porušenie len niektorého z nich, pokiaľ sa to zásadným spôsobom neprejaví na postavení obvineného v trestnom konaní, samo o sebe nezakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Zo znenia tohto ustanovenia totiž jednoznačne vyplýva, že len porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom je spôsobilé naplniť uvedený dovolací dôvod. V praxi to znamená, že o zásadné porušenie práva na obhajobu pôjde najmä vtedy, ak obvinený nemal v konaní obhajcu, hoci v jeho trestnej veci boli splnené dôvody povinnej obhajoby.

Obvinený vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku argumentoval vecne (nie však relevantne) predovšetkým, že súdy odmietli vykonať ním navrhovaný dôkaz - výsluch F. D., čo podľa neho malo vplyv na nezákonnosť výroku o vine ako aj výroku o treste.

K uplatneniu uvedeného dovolacieho dôvodu vo vzťahu čo do výroku o treste musí dovolací súd zopakovať, že obvinený na hlavnom pojednávaní na okresnom súde urobil vyhlásenie podľa § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku o vine, ktoré bolo súdom prijaté a na tomto základe bol vynesený rozsudok súdu prvého stupňa.

Vo vzťahu k vyhláseniu obvineného o vine dáva najvyšší súd súčasne do pozornosti ustanovenie § 257 ods. 5 Trestného poriadku, podľa ktorého ak obžalovaný na hlavnom pojednávaní vyhlásil, že je vinný zo spáchania skutku alebo niektorého zo skutkov uvedených v obžalobe, alebo urobil vyhlásenie podľa odseku 4, súd v tomto rozsahu postupuje primerane podľa § 333 ods. 3 písm. c), d) <., f), g) a h) <. a zároveň obžalovaného poučí, že súdom prijaté vyhlásenie o vine, ako aj súdom prijaté vyhlásenie, že nepopiera spáchanie skutku uvedeného v obžalobe, je neodvolateľné a v tomto rozsahu nenapadnuteľné odvolaním ani dovolaním okrem dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) <..

Zároveň je však nutné poukázať na uznesenie najvyššieho súdu, sp. zn. 6Tdo/3/2016, zo 14. apríla 2016, uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 12, roč. 2017 (R 12/2017), v zmysle ktorého ustanovenia § 257 ods. 5, resp. § 334 ods. 4 Trestného poriadku nemožno vykladať izolovane, ale v súhrne s ďalšími ustanoveniami upravujúcimi postup v konaní o dovolaní, a to ustanoveniami § 369 ods. 1 a ods. 2 a § 372 ods. 1 (veta prvá) Trestného poriadku. Proti rozsudku, ktorý bol vyhlásený po prijatí vyhlásenia obvineného o priznaní viny (§ 257 ods. 5 Trestného poriadku) a proti rozsudku, ktorým súd schválil dohodu o vine a treste (§ 334 ods. 4 Trestného poriadku), dovolanie môže podať len minister spravodlivosti, a to na podnet obvineného alebo na podnet inej osoby [§ 369 ods. 1, § 371 ods. 1 písm. c), § 372 ods. 1 Trestného poriadku].

Z toho vyplýva záver, že osobou na podanie dovolania proti rozsudku, ktorý bol vyhlásený po prijatí vyhlásenia o vine obvineného, v časti týkajúcej sa výroku o vine, je iba minister spravodlivosti, pričom jeho oprávnenie na podanie dovolania je v tomto prípade limitované uplatnením jediného dovolacieho dôvodu, a to dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Inými slovami, keďže obvinený na hlavnom pojednávaní pred súdom prvého stupňa 28. augusta 2019 urobil vyhlásenie o tom, že je vinný zo spáchania skutku a prvostupňový súd toto jeho vyhlásenie prijal, proti výroku o vine s poukazom na vyššie uvedené už nie je oprávnený podať dovolanie.

Obvinený zároveň argumentoval, že nevykonaním ním navrhovaného výsluchu jeho dcéry na hlavnom pojednávaní bolo zásadným spôsobom porušené jeho právo na obhajobu, čo malo priamy vplyv na výrok o treste, resp. na posúdenie všetkých relevantných skutočností pre ukladanie konkrétnej výmery trestu.

V tejto súvislosti musí najvyšší súd uviesť, že obvinený vlastne napáda neúplnosť skutkových zistení, ktoré by mali vplyv na posúdenie závažnosti skutku a boli, resp. mohli by byť, následne „pretavené“ do výroku o treste, pričom však zároveň majú priamu súvislosť s výrokom o vine. Uvedené námietky tak v skutočnosti naplňajú dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, pričom reálne opätovne mieria na výrok o vine (svedkyňa mala vypovedať k bezprostredným následkom skutku na poškodenú a k osobnosti obvineného). Tu je potom potrebné uviesť, že obvinený nie je v danom prípade osobou oprávnenou napadať, ani sprostredkovane, výrok o vine a zároveň dovolací súd nie je oprávnený, na základe dovolania obvineného, posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení. Zároveň nie je ani oprávnenou osobou na podanie dovolania voči výroku o vine, aj keď formálne tvrdí, že napáda výrok o treste.

Nad rámec veci sa však dovolací súd v krátkosti vyjadrí aj k tvrdeniam obvineného vo vzťahu k neakceptovaniu jeho návrhu na vykonanie dokazovania.

V prvom rade je potrebné uviesť, že hodnotenie dôkazov spôsobom, ktorý nezodpovedá predstavám obvineného, nepredstavuje porušenie jeho práva na obhajobu zásadným spôsobom v zmysle uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Jedná sa o skrytú formu vyjadrenia záujmu obvineného, aby boli vykonané dôkazy vyhodnotené v jeho prospech.

Nie je ďalej podľa najvyššieho súdu možné podať úspešne dovolanie z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku na podklade toho, že sa návrhom na vykonanie dôkazu nevyhovelo, ak sa konajúce sudy podaným návrhom riadne zaoberali a odôvodnili nevyhovenie takému návrhu. Za porušenie práva na obhajobu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku teda nemožno považovať obsah a rozsah vlastnej úvahy orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov pri plnení povinnosti podľa § 2 ods. 12 Trestného poriadku. Ak by záver súdu o tom, že určitú skutkovú okolnosť považuje za dokázanú a že ju nebude overovať ďalšími dôkazmi, zakladal opodstatnenosť dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, odporovalo by to viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkom v zmysle § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, ktorá vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok, nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu. Najvyšší súd nemôže spochybňovať skutkové zistenia, prehodnocovať vykonané dôkazy aj ich hodnotenie súdmi nižších stupňov. Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, upravovať, alebo meniť iba súd odvolací (§ 322 ods. 3 a § 326 ods. 5 Trestného poriadku).

V danom prípade pritom konajúce sudy o návrhu obvineného rozhodli a zdôvodnili, prečo mu nevyhoveli.

K dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku:

Podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby alebo bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prejednávaný trestný čin nepripúšťa - to znamená, že

- obvinenému bol uložený trest mimo trestnej sadzby ustanovenej v Trestnom zákone alebo
- obvinenému bol uložený taký druh trestu, ktorý Trestný zákon nepripúšťa.

Uložením trestu mimo zákonnej trestnej sadzby sa rozumie uloženie trestu odňatia slobody obvinenému mimo trestnej sadzby ustanovenej Trestným zákonom za trestný čin, zo spáchania ktorého bol uznaný vinným ako aj prekročenie maximálne povolenej výmery trestu (trestu domáceho väzenia, trestu povinnej práce, peňažného trestu, zákazu činnosti, zákazu pobytu a vyhostenia a pod.).

Dovolanie možno podať aj vtedy, ak súd uložil obvinenému taký druh trestu, ktorý Trestný zákon za prejednávaný trestný čin nepripúšťa (napr. uloženie trestu zákazu pobytu za nedbanlivostný trestný čin). Tento dovolací dôvod možno použiť aj v prípadoch, pri ktorých boli súčasne uložené tresty, pričom Trestný poriadok uloženie takýchto trestov súčasne nepripúšťa - § 34 ods. 7 Trestného zákona.

Najvyšší súd nezistil pochybenie Okresného súdu Trnava, resp. Krajského súdu v Trnave ani pri ukladaní trestu obvinenému.

Odvolačný súd pri úvahách o druhu a výmere trestu správne vychádzal z § 34 a nasl. Trestného zákona, pričom pri ukladaní trestu obvinenému správne zistil jednu poľahčujúcu okolnosť podľa § 36 písm. j) Trestného zákona [viedol pred spáchaním trestného činu riadny život]. Následne postupoval zákonným spôsobom, keď v zhode s § 38 ods. 2, ods. 3 Trestného zákona obvinenému znížil hornú hranicu zákonom ustanovenej trestnej sadzby o jednu tretinu a uložil mu trest odňatia slobody vo výmere 23 (dvadsaťtri) rokov. To isté potom platí aj o ďalšej sankcii. Najvyšší súd v tomto smere bližšie odkazuje na odôvodnenie rozsudku Krajského súdu v Trnave (konkrétne na str. 3-9).

Obvinený v podstate namietal nepriznanie poľahčujúcej okolnosti podľa § 36 písm. l) Trestného zákona [priznal sa k spáchaniu trestného činu a trestný čin úprimne oľutoval], zo strany vo veci konajúcich súdov a neaplikovanie mimoriadneho zníženia trestu odňatia slobody pod dolnú hranicu trestnej sadzby podľa § 39 Trestného zákona.

Najprv k nepriznaniu poľahčujúcej okolnosti podľa § 36 písm. l) Trestného poriadku najvyšší súd uvádza, že jej nepoužitie nepredstavuje naplnenie jednak dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h), resp. písm. i) Trestného poriadku ako ani žiadneho iného dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku. Otázka zisťovania, resp. zhodnotenia (ne)existencie poľahčujúcich okolností a príťažujúcich okolností je totiž otázkou skutkovou, ktorá je vylúčená z preskúmania dovolacieho súdu v prípade, že tento koná na podklade dovolania podaného obvineným (R 18/2015).

V dôsledku tohto obmedzenia nemohol najvyšší súd na základe dovolania podaného obvineným uvedený postup preskúmať.

Pokiaľ ide o tvrdenie obvineného, že nepoužitím ustanovenia § 39 Trestného zákona súdmi došlo k naplneniu dovolacieho dôvodu podľa ustanovenia § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku, najvyšší súd k tomu uvádza, že nepoužitie ustanovenia § 39 Trestného zákona nezakladá tak označený, ako ani žiaden iný dôvod dovolania.

Je tomu tak z dôvodu, že hmotnoprávne ustanovenie § 39 Trestného zákona o mimoriadnom znížení trestu odňatia slobody sa svojou povahou a významom primkyna ku všeobecným hľadiskám stanoveným pre voľbu druhu trestu a jeho výmery v § 34 ods. 1, ods. 3, ods. 4 a nasl. Trestného zákona. Na rozdiel od ustanovení § 41, § 42 (o ukladaní úhrnného, spoločného a súhrnného trestu) alebo ustanovenia § 47 <. ods. 2 Trestného zákona, ktoré sú taktiež hmotnoprávnej, ale zároveň kogentnej povahy ho preto nemožno podriaďiť pod „nesprávne použitie iného hmotnoprávneho ustanovenia“ zakladajúce dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Z toho plynie záver, že pokiaľ nejde o situáciu, keď výrok o treste nemôže obstať v dôsledku toho, že je chybný výrok o vine, možno výrok o treste napadnúť z hmotnoprávnej pozície zásadne len prostredníctvom dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku.

Vzájomný vzťah dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku a § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku je taký, že prvý z nich je všeobecným hmotnoprávnym dôvodom. Naopak, druhý predstavuje špeciálny hmotnoprávny dôvod vzťahujúci sa k výroku o treste. Z logiky tohto vzťahu potom vyplýva, že samotný výrok o treste okrem prípadov nesprávnej aplikácie ustanovení kogentnej povahy viažucej sa k rozhodovaniu o treste môže byť napadnutý prostredníctvom nie všeobecného, ale len prostredníctvom špeciálneho dovolacieho dôvodu, ktorý sa viaže k takému výroku.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku ale nie je naplnený tým, že obvinenému nebol uložený trest za použitia § 39 a nasl. Trestného zákona (resp. § 40 a nasl. Trestného zákona v znení účinnom do 1. januára 2006), v dôsledku čoho uložený trest má byť neprimeraný. Pokiaľ totiž súd nevyužil moderačné oprávnenie podľa uvedených ustanovení a trest vymeral v rámci nezniženej trestnej sadzby nemožno tvrdiť, že trest bol uložený mimo trestnú sadzbu stanovenú Trestným zákonom za trestný čin, z ktorého bol obvinený uznaný za vinného. Nepoužitie ustanovenia § 39 a nasl. Trestného zákona preto nezakladá žiadny dovolací dôvod (viď R 5/2011).

Zo zmieneneho vyplýva, že v trestnej veci obvineneho nemožno dospieť k záveru o tom, že by bol naplnený dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku:

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať, ani meniť.

Pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia existencie tohto dovolacieho dôvodu, je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili sudy nižšieho stupňa, a teda dôvodom dovolania nemôžu byť skutkové zistenia, čo vyplýva z dikcie ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi nižšieho stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať iba námietky právneho charakteru, nikdy nie námietky skutkové. Za skutkové námietky sa pritom považujú námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne i hodnoteniu vykonaných dôkazov súdmi nižšej inštancie. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať. Ťažisko dokazovania je totiž v konaní na súde prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, resp. korigovať iba odvolací súd v rámci odvolacieho konania. Dovolací súd nie je odvolacou inštanciou zameranou na preskúmavanie rozhodnutí súdu druhého stupňa.

Nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku sa rozumie, že skutok bol v napadnutom rozhodnutí kvalifikovaný ako trestný čin, napriek tomu, že nešlo o žiadny trestný čin, alebo že ustálený skutok vykazuje znaky iného trestného činu, alebo že obvinený bol uznaný za vinného z prísnejšieho trestného činu, než ktorého sa ustáleným skutkom dopustil. Podstatou správneho posúdenia skutku je aplikácia hmotného práva, teda že skutok zistený v napadnutom rozhodnutí súdu bol subsumovaný - podradený pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone, pričom len opačný prípad (nesprávna subsumpcia) odôvodňuje naplnenie tohto dôvodu.

Nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia sa rozumie nedostatočné posúdenie okolností vylučujúcich protiprávnosť (§ 24 - krajná núdza, § 25 - nutná obrana, § 26 - oprávnené použitie zbrane, § 27 - dovolené riziko, - plnenie úlohy agenta), prípadne zániku trestnosti činu (najmä § 87 Trestného zákona - premičanie trestného stíhania), resp. chybné rozhodnutia súdu pri uložení úhrnného trestu a spoločného trestu (§ 41 Trestného zákona), súhrnného trestu (§ 42 Trestného zákona), trestu odňatia slobody na doživotie (§ 47 a nasl. Trestného zákona) a pod.

Z dovolania obvineneho vyplýva, že v rámci naplnenia tohto dovolacieho dôvodu namietal predovšetkým absenciu subjektívnej stránky príslušnej skutkovej podstaty, a tým i nesprávnu právnu kvalifikáciu trestného činu ako i samotné ustálenie skutku na základe vykonaných dôkazov.

Táto časť dovolania teda opätovne smerovala do výroku o vine. Ako už bolo vyššie uvedené, vzhľadom na vyhlásenie o vine, ktoré obvinený urobil na hlavnom pojednávaní, nie je osobou oprávnenou napádať prostredníctvom dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku výrok o vine.

V tejto časti dovolania bol teda neoprávnenou osobou na jeho podanie.

Vo vzťahu k výroku o treste neuviedol v tejto časti dovolania obvinený žiadne konkrétne námietky, ktoré by boli subsumovateľné pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Vzhľadom na to, že najvyšší súd nezistil naplnenie dôvodov dovolania namietaných obvineným rozhodol v konečnom dôsledku tak, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.